

HERMAN, MICH.

Ensi kerran tervehdin Toverittaren pikkulukijoita. Ei ole näkynyt kirjoitusta täältä lasten osastossa sitten kun siskoni viimeksi kirjoitti ihanneliiton puolesta kolme vuotta sitten. Täällä ei ole tällä kertaa sunnuntai-koulua lapsille, vain valtion koulussa kuljen veljeni kanssa. Meidän talo on hyvin korkealla mäellä puolentoista mailin etäisyydessä koulusta. Aamulla kun lähemme suksilla, niin pääsemme neljänneksen mailia minuutissa, ei tarvitse muuta kun pysytellä pystyissä, vain palatessa täytyy suksit kantaa kotia, se on hyvin vaikeata. Meillä on nyt hyvin sievä koulu, se on rakennettu viime syksynä, siinä on vasta pidetty koulua yksi viikko. Minä olen neljäntoista vuoden vanha. Meillä on kahdeksan lypsävää lehmää ja 6 nuorempaa elukkaa. Minä autan äitiä aamulla ja illalla niiden ruokkimisessa ja lypsämisessä. Meille tulee Toveritar ja Pelto ja Koti. Me tykkäämme lukea niitä. Jos tämä saa tilan Toverittareissa, niin kerron erään tarinan toisille lapsille. Joku päivä sitten oli meillä kylässä eräs vanhanpuoloinen mies, joka kertoi, että 13 vuotta sitten oli yhtä huono työn saanti kun nykyin. Työpaikat olivat suljettuna kaikkialla, työläisiä kulki jalkaisin suuria joukkoja etsien työtä ja elämisen mahdollisuutta. Hän oli silloin jossain idän valtiossa, eräässä pienessä metsäkyllässä, jossa hän hakkasi halkoja ja teki mitä milloinkin sattui saamaan. Hän koitti saada rahaa ansaituksi niin paljon, että olisi saanut perheensä Suomesta tänne, mutta turhaan. Rahaa ei tullut. Sitten viimein sai hän rahan lainaksi joltakin parempiosaiselta. Perheen lukumäärä oli 4 henkeä, vaimo ja kolme lasta. He saapuivat tänne, mutta sitten hänelle vasta kumma tuli eteen, kun ei saanut suojaa perheelleen mistään ja talvi oli tulossa, eikä ollut työtä saata-vissa, mutta ymmärsin jotakuinkin maan kieltä, niin eräs amerikalainen maanviljelijä sanoi, että hänellä on vaimo sairaana ja tyttärenti haluaa käydä koulua ja opetella kirjailijaksi. Minä saatan antaa teille asunon entisessä kanahuoneessani, sillä olen rakentanut uuden kanahuoneen, joka on enempi tarkoitustaan vastaava. Siinä saat tehdä metsätyötä minulle ja vaimosi saa ruokkia karjaani ja auttaa maissakin taloustöissä vaimoani ja tyttärenti. Menimme asumaan mainittuun kanahuoneeseen. Siitä oli mailin matka koululle. Ilma oli aina kylmä ja tiet olivat huonossa kunnossa. Lapseni koittivat käydä koulua, mutta heillä ei nälkä ja vaatteet olivat repalaiset. Kymmen vuotias poikani sairastui jonkunlaiseen kurkkutulehdukseen, talonväki pelkäsi tartuntaa ja kutsui lääkärin. Lääkäri saapui asemalle ja pyysi erään koulupojan opastamaan hänet sairaan luokse. Poika oli silloin vielä pieni. Hän astui edellä kanahuoneeseen. Tämä lääkäri oli tavallista pitempi mies, ainakin 6 jalkaa pitkä, joten hän jäi ulkopuolelle suu auki katsomaan. Viimein hän sanoi: Jesus Christ how I get in there! Hänen täytyi alistaa melkein ryörimällä menemään sairaan lapsen luokse, sillä huoneen ovi oli tuskin 3 jalkaa korkea. Hän tarkasti pojan ja antoi lääkkeitä. Lapsi alkoi parantua hiljalleen. Sitten hyväsydäminen talon emäntä laittoi papin lohduttamaan meitä sairaan lapsen vanhempia. Vaimoni ja lapseni eivät ymmärtäneet mitä herra pastori sanoi. Hän laskeutui polvilleen ja hartaan näköisenä alkoi rukoukset jokseenkin tähän tapaan: Olkaat kuuliaisit teidän ruumillillenne isännillenne ja edelleen: jos nyt tämän talven yli säästytte nälkäkuolemalta, niin Jumala varmaankin siunaa teille ensi talveksi ehkä yhtä hyvän asunon kun tämän kanahuoneen omistajallakin on. Ja jos kuolete, niin sitten saatte todellisesti olla Aaprahamin helmassa ijankaikkisesti. Lääkärin oppaana oleva poika on nyt melkein yhtä pitkä

kun tämä lääkärikin oli, mutta nykyin vielä täytyy hänen olla kulkurina paikasta toiseen ja kauppailla työvoimaansa. Mutta kanakopin omistajan tyttärestä on tullut kuuluisa kirjailija, joka nyt hiljan on mennyt naimisiin erään leskimiehen kanssa, joka on hyvin rikas ja omistaa suuren maatilaa.

Surullisina kuuntelimme miehen kertomusta. Sitten äitini kysyi, että uskotteko, että Jumala on lahjoittanut teille sen maatilkan ja huone-rähjän, jonka sanotte nyt omistavanne. Hän sanoi, että en usko. Olen kyllin saanut urastaa vuosikymmenen, että olen edes saanut sen verran suojaa päämme päälle. Näin surullinen oli ensimmäinen tarinani. Kuitenkin toivotan onnellista uutta vuotta kaikille Toverittaren lukijoille.

Toveriuudella,
Ida Pitkänen.

Hyljätty

Honkien humina vanhan kalmiston laidassa soittaa kuolinhymniä; Maailma oli hänelle kylmä, hauta toi levon. Vihvalaisen päivän jälkeen rauhan.

Muistan lapsuusaikani valheita. Muistelllessani omaa lapsuuttani, muistan hänen löytölapsen. Hänellä, niinkuin kaikilla muillakin, oli vanhemmat, mutta kukaan ei tietänyt sanoa, ketä he olivat.

Hän oli löydetty, joku armelias ihmisen korjasi hänet ja toimitti hoitotavaksi. Hänet myytiin huutokaupalla, eikä kukaan tätä lasta hellittänyt. Hän kulki huutolaisena palkasta toiseen, kunnes työnteolla alkoi ansaita elätkesensä.

Hän joutui työhön erääseen taloon, jossa talon nuori poika häneen ihastui. Nyt ajatteli hyljätty löytölapsi, että surun päivät ovat olleet ja menevät. Onnen talvas ehkä vihdoinkin selkiää ja aurinko paistaa lämpimästi hyljätynkin elämän polulla. Hän haaveili kauniita haaveita ja kuvitteli tulevaisuuden ihanaksi rikkaan ja arvokkaan nuorukaisen rinnalla. Toivoi viimeinkin saavansa kodin suloksen rauhan.....

Mutta nämä onnen ihanat unelmat eivät toteutuneet. Mikä oli syytä, sitä hän ajatteli aina. Työ alkoi käydä raskaaksi, unelmat haihtuivat..... Epätoivo astui tilalle, vain kuolemaa hän odotti pelastajaksi.....

Eräänä päivänä tuli hänen salaisuutensa ilmi. Emäntä huomasi, että tytön tlla ei ollut oikein..... Hän kysyi, miksi tyttö oli tullut niin alakuloiseksi, eihän se ollut ennen hänen tapojaan. Nuoret tytöt ovat tavallisesti iloisia..... Mitä sinä..... Maija.....

— Oh, en tiedä, mitä teille sanoisin, nyhykytti tyttö.

— Nyt asian arvaan, sanoi emäntä. Mitäpä sinunlaisiltasi voi juuri muuta odottaakaan..... Äpöröitä..... Kunniallinen taloni saa kärsiä häpeää sinun tähtesi. Veri kuohui kummana tytön suussa, sydän aivan oli syöksyä rinnasta.

— Miten olen tehnyt talonne häväistyksi? Jos tämä teitä loukkaa, niin tietäkää, että oma polkanne on siihen syyllä. Minä olen tuleva hänen lapsensa äidiksi.....

Emäntä kiittyy. Hän tuljottaa tyttöönsä, kuin tahtois katseellaan hänet surmata.

— Valkene senkin olho! Luuletko, että saat polkanne puoliksi? Eikä ikinä sitä usko! Poistu heti, ennenkuin maailma saa tietää tllasi..... muutoin ei sinun käy hyvin!

— Oi, armahtakaa! En sano sitä mulle..... Turvatakaa minua, olenhan polkanne..... En ole tehnyt tätä omasta tahdostani, polkanne lupasi minun omistaa. Velvollisuutenne on auttaa minua.

— Poistu heti! Tässä on palkkasi, sanoi emäntä, ojentaessaan pienen summan rahaa.

Tyttö lähti.

Hän kulki toistin pitäjän, jossa kukaan ei tiennyt hänen eimästään muuta, paitsi sen, että hänellä on aviottomasti syntynyt lapsi.....

Hän rakasti pienokaistaan, jonka tähden hän sai niin paljon kärsiä.

Päivät raatoi hän työssä ja pienokainen sai olla toisten nurkissa. Illalla otti äiti lemmitkinsä sylinsä, rintaansa vasten. Kukaan ei tiennyt hänen tarinaansa, kukaan ei arvannut, että lapsella on rikas isä, joka on pienoisansa hyljännyt vanhempiensa tähden.

Eräs vaimo syvästi sääli häntä. Hänellä oli surullinen elämän tarina, hän itsekin oli hyljätty lapsi. Tehtaan komeroissa oli hän elämänsä päivät saanut raataa. Hän oli osatoveri, joten hän ymmärsi toisen surun..... Kärsimykset painolivat tämän hyljätyn elämään syvästi leimansa. Hänen järkensä vähitellen murtoi ja ymmärrys helkeni.

Kuolema hänet tuskasta vihdoin pelasti, niinkuin monen muun. Honkien humina vanhan kalmiston laidassa soittaa hänelle kuolinhymniä. Kalmiston ohi ajaa usein rikas mies, mutta hän ei kuule tätä surulauhua..... — Ra.

MONESSEN, PA.

Joulujuhla täällä vietettiin kolmena päivänä, puhvasin niistä viime kirjessani, vaan kun olisi tullut tänne vasta pari viikkoa jälkeen joulun, niin ei niitä ollut painettu, joka olikin parempi. Mainitsen nyt niistä vähän. Jouluaattona oli vapaat illamat. Yleisöä oli vähäniäsesti. Joulupäivänä oli päivätanssit ja sitten illalla näytelmäseura esitti kappaleen "Kosijat". Kappaleen esitys sujui paremmin kuin osattin odottaa, sillä pidettiin kappaleita niin ylivoimaisena, kaikkine lauluineen. Yleisöä oli myös saapunut tilaisuuteen tavallisen paljon, joten ei näyttelijän ponnistukset menneet turhaan. Sitten oli sunnuntaina, 26 päivänä, vielä jotain oikein mainittavaa, oli nimittäin sunnuntai-koulun ilta. Silloin oli lapsilta oikein paljon ja hyvää ohjelmaa. Varmasti on opettajilla ollut paljon työtä ja valvua opettaessaan lapsille niin paljon kappaleita, kuunnelmia, leikkeitä ja lauluja y.m. Kiitos vaan kaikista opettajille ja myös lapsille. Jatkukoon innostusta edelleenkin!

Hajaannus eli "kokoomus" se näkyy täälläkin tapahtuvan oikein suuren täydessä merkityksessä. Yksi näyte siitä oli jo 9 päivän kokouksessa. Täällä näkkääs on tuo Sampo osuuskauppa ollut aina liki meitä, se kun on ollut meidän sosiaalisten näiden sammattaja, niin on aina myös kokoukset saatu pitää työväenyhdistyksen talolla. Vaan nyt kävi toisin. Sammon johtokunta pyysi haalia 22 päiväksi, kokouksen pitoa varten. Sammon säännöissä kun määrätään, että kokous pitäisi pitää kolmas lauantai kuussa (Pennsylvanian lait kun ovat sellaiset, että sunnuntaina tehdyt päätökset eivät ole laillisia), mutta kun näytelmäseura on jo kauan hommannut iltamiaan siksi lauantaksi, niin ei sitä voinut saada, niin ajattelivat, että se on vapaa lauantai, vaan eipäs ollutkaan. Joltakin epäviralliselta taholta ilmoitettiin, että se päivä on edustajakokouksen taholta määrätty Karjalan kommuunin ja punaorpojen juhlimis- ja avustamispäiväksi (mitään virallista ilmoitusta ei siitä ole vielä tullut). Jotkut kokouksessa ehdottivat, että voitaisiin luovuttaa tulot näytelmäseuran iltamista sinne, jolloin tulos olisi ollut varmasti parempi ja juhla vielä voitaisiin sunnuntaina, 23 päivä, jos on välttämätöntä juhla. Vaan ei se mitenkään näkynyt niin sopivan. Kyllä se tällainen hajaannusta synnyttää, vaan sitähan juuri he tahtivatkin. Nyt täytyy Sammon saada kokoushuone muualta, sillä 29 päivänkin

on näytelmäseura jo kerinnyt ottaa ylös ja ensikuuhun kokousta ei voi siirtää ja ties saisiko sitä haalia silloinkaan.

E. H.

FREDALE, MAN.

Ei täältä ole hiiskuttu paljon muualle mailmalle, ei tiedetä jos täällä eletään tai ei. Eikä täällä ole paljon asioita, mistä juuri kertoisikaan. — Kaikki paikkakuntalaiset ovat vastalokavia, että ei ole keritty vielä toimimaan mitään yhteispyrinnöissä. Joulukaana ei vietetty erikoisemmin. Jotkut kutsuivat naapureitaan juhlimaan kansaansa. Yhteistä joulujuhlaa ei yritettykään, kun kaikilla oli aikai pienet tilat, että eivät kaikki olisi sopineet yhteen huoneustoon. — Tapaninpäivän iltana kuitenkin kokoonnuttiin John Hillin asunnolle tanssimaan. Väkeä oli niin paljon kuin sopikin niihin tiloihin. Ilta kului hauskaasti, tanssittiin ja piirleikkiä pyörittiin ja Hillin muuri piti kahvin keitosta huolen. Ei täällä muuta juuri ole yhteistä, kuin tanssia silloin tällöin.

Onnellista uutta toivottaa kaikille —?

NEW IPSWICH, N. H.

Uuden vuoden tervetuloa alottaen tämän ensimmäisen kirjeeni täältä farmikylästä. Eletään ja toimitaan sitä täälläkin, vaikka ei ole paljoa siitä hiiskuttu, joten minä nyt katkaisen sen vaihtoon.

Osaston toiminta on täällä näin talven tullen hiukan laimeampaa, mutta keuhilla se taas elpyy ja silloin on meidän pieni haalimme täynnä eloa ja toimintaa. Joulujuhlaa täällä myöskin vietettiin ja oli siellä ohjelmaa auruilta ja pieniltä. Aikuisten ohjelmasta mainitsen: Tervetuloa H. Helmiseltä, pianonsoiton Lydia Mattila, jouluruno Lyyli Linnalla, puhe päivän tapahtumista Hj. Vuori, laulua Olga Weisman, joulusaarna Hannuonemeltä, kupletteja Hj. Mattilalta, kertomus Lyyli Linnalta. Viihtäajan jälkeen seurasi pienten ohjelma, jota esitettiin varmuudella: Kellojen soittoa Uljas Mattila; runon: "Työläistyttö Suomessa" lausui Sirkka Linna; viulusoolon esitti Sirkka Mattila; pianonsoittoa Terttu Mattilalta; laulua esitti Veikko Linna, joka oli nuorin ohjelman esittäjä. Vielä oli laulua Sirkka Mattilalta, johon päätyi joulujuhlan ohjelma. Viimeksi tuli hymyilevä joulupukki, joka tahtoi ilahduttaa meitä kaikkia hyvydellään, jonka jälkeen lähdettiin kotiin tyytyväisin mielin.

Ehkä lopetan tällä kerralla, vaan lupaan toiste lisää.

Toivotuksena taistelutarmoa alkaneelle vuodelle, toivottaa kaikille,
Kaija.

TOIVOLA, MINN.

Päätin katkaista kännettömyyden, kun ei täällä Toivolasta ole ollut pitkään aikaan minkäänlaista kirjoitusta Toverittareissa. On täällä jonkun verran liikettä näin talven aikana, kun on joksenaikin paljon metsätyöläisiä täällä ympärillä. Metsätöitä tehdään täydellä höyryllä.

On täällä joulun aikana juhlistuttu. Oli kuusijuhla, jossa oli paljon ohjelmaa: runoja, lauluja y. m. Vapaa ravintola yleisöille. Toisena joulupäivänä esitettiin näytelmä: "Sekavia solmuja".

Toinen päivä tammik. oli täällä Severi Alanne puhumassa osuustoiminnasta.

Kuolema kävi keskuudessamme, pois vieden Johan Heikkilän, joka oli seudun vanhimpia asukkaita. Vainaja oli ensimmäisiä tienraivaajia tänne korpeen. Asui paikkakunnalla parikymmentä vuotta.

Toveriuudella:

Ensikeräläinen.

— Tahdotko tietää mitä tulevat. — Tilaa Toveritar työläisnaiset toimivat ja ajat-